

آزمون Direct Observation Procedural Skill (DOPS)

آزمون DOPS بسیار شبیه Mini-cex است و می‌توان آن را نوعی Mini-cex دانست که به طور خاص عملکرد فراگیران در پروسیجرهای عملی بالینی را ارزیابی می‌کند. ارزیابی مهارت‌های پروسیجرال با ابزارهای مشاهده‌ای به این دلیل اهمیت دارد که نقص‌های موجود در مهارت‌ها را مشخص می‌کند و بلافاصله بازخورد ارائه داده می‌شود. آزمون DOPS یکی از انواع روش‌های ارزیابی مبتنی بر محل کار است که در آن مهارت‌های پروسیجرال فراگیران پزشکی مورد مشاهده مستقیم و ارزیابی قرار می‌گیرد.

در این آزمون یکی از اعضای هیئت علمی، مهارت فراگیر را در انجام یک مهارت پروسیجرال روی بیمار واقعی و در محیط بالینی به مدت ۱۵ تا ۲۰ دقیقه ارزیابی می‌کند. پس از مشاهده عملکرد فراگیر با استفاده از مقیاس درجه بندی به هر کدام از سؤالات فرم ارزیابی نمره داده می‌شود. نکته اصلی در این روش ارائه بازخورد بر اساس عملکرد مشاهده شده است و در انتها ۵ تا ۱۰ دقیقه به ارائه بازخورد به فراگیر اختصاص می‌یابد. مواجهه می‌تواند در انواع مختلفی از موقعیت‌های بالینی شامل درمانگاه، اورژانس، بخش، بیماران بستری، اتاق عمل و محیط‌های دیگر رخ دهد و طیف وسیعی از پروسیجرهای بالینی را پوشش دهد.

مزایای آزمون DOPS:

✓ امکان مشاهده مستقیم مهارت‌های پروسیجرال را فراهم می‌کند.

✓ امکان ارزیابی کلی عملکرد فراگیر در انجام یک پروسیجر را فراهم می‌سازد.

✓ کاربردی است و استفاده از آن آسان است.

✓ امکان تطبیق آن با توجه به شرایط و نیازهای موجود وجود دارد.

در آزمون DOPS نیز مانند Mini-cex انتظار می‌رود عملکرد فراگیر در طول یک سال، در انجام چند پروسیجر و با استفاده از ارزیابان متفاوت ارزیابی شود. فراگیران معمولاً ۶ بار یا بیشتر در طول یک سال ارزیابی می‌شوند. با توجه به اینکه آزمون DOPS بسیار شبیه آزمون Mini-cex است. بسیاری از اصول و قواعدی که در طراحی و اجرای این آزمون باید رعایت شود، مربوط به طراحی و اجرای آزمون Mini-cex است.

خلاصه مراحل طراحی و اجرای آزمون DOPS:

توجیه و آموزش ارزیابان و توجیه و آشنایی داوطلبان با فرایند آزمون از دیگر مراحل مهم قبل از طراحی آزمون است.

۱. تهیه بلوپرینت آزمون:

در تهیه بلوپرینت آزمون DOPS، پروسیجرهای شایع و مهم بر طبق کریکولوم ملی و سند توانمندی دانش‌آموختگان مدنظر قرار می‌گیرد.

۲. تصمیم‌گیری در مورد تعداد و ویژگی ارزیابان

ارزیابان می‌توانند از میان اعضای هیئت علمی، دستیار تخصصی و یا فوق تخصصی، پزشکی عمومی یا پرستار که در پروسیجر مورد ارزیابی مهارت دارند باشند

۳. تعیین معیارهای ارزیابی پروسیجر

در اکثر فرم‌های آزمون DOPS، معیارهای انجام آمادگی‌های قبل از انجام پروسیجر، توانایی فنی و تکنیکی انجام پروسیجر، درخواست کمک در صورت نیاز، مدیریت بعد از انجام پروسیجر، مهارت‌های ارتباطی و توجه به بیمار و حرفه‌گری لحاظ می‌شوند.

۴. تهیه فرم‌های ارزیابی

فرم‌های مورد استفاده در آزمون DOPS ممکن است به صورت کلی طراحی شوند و در ارزیابی مهارت‌های پروسیجرال مختلف مورد استفاده واقع شوند یا فرم‌هایی مخصوص ارزیابی یک پروسیجر خاص طراحی شوند. نمره دهی آزمون DOPS به صورت مقیاس نمره دهی لیکرت است.

۵. تعیین حداقل سطح قابل قبول عملکرد در هر حیطه

در این آزمون باید پروسیجرهای مورد سنجش و تعریف آن مشخص شود و همچنین معیارهای نمره دهی در هر یک از حیطه‌ها و حداقل مورد انتظار از داوطلب در هر سطح نمره دهی تعریف شود.

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی رفسنجان

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

راهنمای آزمون بالینی

Direct Observation Procedural Skill(DOPS)

تهیه کننده: مهدیه آذین، استادیار علوم اعصاب، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

تنظیم کننده: ناهید فلاح نژاد کارشناس ارشد آموزش پزشکی
کارشناس مرکز مطالعات توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

نام و نام خانوادگی دانشجو					
محیط بالینی: پذیرش اورژانس بستری درمانگاه پذیرش جراحی ☐					
پیچیدگی پروسیجر: کم متوسط زیاد ☐					
لطفاً هر سؤال را با استفاده از نمره دهی مقابل، نمره دهی کنید.	زیر حد انتظار	مرزی	در حد انتظار	بالاتر از حد انتظار	*بدون نمره
۱- درک موارد اندیکاسیون، آناتومی و روش انجام پروسیجر					
۲- کسب رضایت آگاهانه					
۳- انجام آمادگی های قبل از انجام پروسیجر					
۴- استفاده از مواد آرام بخش و بی حسی					
۵- توانایی فنی تکنیکی					
۶- تکنیک ضد عفونی					
۷- درخواست کمک در صورت نیاز					
۸- مدیریت بعد از انجام پروسیجر					
۹- مهارت های ارتباطی					
۱۰- توجه به بیمار/حرفه ای گری					
۱۱- توانایی کلی در انجام پروسیجر					
*بدون نمره: لطفاً این مورد را در صورتی علامت بزنید که مهارت مورد نظر مشاهده نشده است و در نتیجه قادر به نمره دهی نیستند.					
موارد مثبت عملکرد:					
موارد منفی عملکرد:					
موارد پیشنهادی برای ارتقای عملکرد:					
زمان مشاهده (دقیقه)		زمان بازخورد(دقیقه)			
نام و امضای مدرس: تاریخ:					

۶. تصمیم گیری در مورد تعداد و ویژگی ارزیابان

ارزیابان می توانند از میان اعضای هیئت علمی، دستیار تخصصی و یا فوق تخصصی، پزشکی عمومی یا پرستار که در پروسیجر مورد ارزیابی مهارت دارند باشند

ارزیابان می توانند از میان اعضای هیئت علمی، دستیار تخصصی و یا فوق تخصصی، پزشکی عمومی یا پرستار که در پروسیجر مورد ارزیابی مهارت دارند باشند.

۷. اطلاع رسانی، آشناسازی و آموزش ارزیابان و داوطلبان

توجیه و آموزش ارزیابان و توجیه و آشنایی داوطلبان با فرایند آزمون از دیگر مراحل مهم قبل از طراحی آزمون است.

۸. اجرای آزمون

همانگی یا درخواست انجام آزمون می تواند از طرف فراگیر یا ارزیاب باشد. مدت زمان انجام آزمون بستگی به نوع پروسیجر و پیچیدگی آن دارد و معمولاً طول مدت بازخورد به فراگیر یک سوم زمان مشاهده است. نکته بسیار مهم در انجام DOPS رعایت ایمنی بیمار است و ارزیابان و فراگیران باید تمام تلاش خود را در این زمینه به کار گیرند.

۹. بررسی کیفیت آزمون برگزار شده

ضروری است کیفیت آزمون های برگزار شده با استفاده از روش های کمی و کیفی ارزیابی شود.

